

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2017

OECD Indicators

Summary in Swedish

Read the full book on: [10.1787/eag-2017-en](https://doi.org/10.1787/eag-2017-en)

OECD:s utbildningsöversikt 2017

OECD-indikatorer

Sammanfattning på svenska

Lättast att få jobb efter naturvetenskaplig examen, dock inte alltid

I de flesta OECD-länder återfinns de populäraste universitets- och högskoleexamina för vuxna inom företagsekonomi, administration och juridik. I OECD-länderna har i genomsnitt 23 % av alla 25–64-åringar med eftergymnasial utbildning en examen i något av dessa tre ämnesområden. Detta kan jämföras med 5 % inom naturvetenskap, statistik och matematik, 4 % inom informations- och kommunikationsteknik och 17 % inom ingenjörsvetenskap, tillverkning och bygg. Liknande siffror råder för nya studenter som antagits till högre utbildning, vilket tyder på att intresset för dessa områden är relativt oförändrat.

Intresset för naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik (STEM) ökar dock ju högre upp i utbildningssystemet man kommer. År 2015 avlade en nästan dubbelt så stor andel av studenterna doktorexamen än kandidatexamen inom dessa områden. Dessa områden är också populärast bland utländska studenter inom högre utbildning, där den högsta andelen, nästan en tredjedel av dem som studerar i OECD-länderna, studerar ett naturvetenskapligt ämne.

Intresset för ingenjörsvetenskap är större när det gäller gymnasiala yrkesutbildningar än på eftergymnasial nivå på grund av programmets starka band med den industriella sektorn. Ungefär en tredjedel av studenterna går ut gymnasiala yrkesprogram med en examen i ingenjörsvetenskap, tillverkning och bygg – en mer än dubbelt så hög andel som på eftergymnasial nivå.

Inom de naturvetenskapliga, tekniska, ingenjörsvetenskapliga och matematiska (STEM) områdena är också sysselsättningen högre, vilket återspeglar de behov som finns i ett allt mer innovationsdrivet samhälle. Studenter som avlägger en eftergymnasial examen inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) kan räkna med en 7 procentenheter högre sysselsättningsgrad än studenter inom humaniora eller inom samhällsvetenskap, journalistik och information. Sysselsättningen inom de naturvetenskapliga områdena är dock ojämnt fördelad. Sysselsättningsgraden bland studenter med en examen inom naturvetenskap, matematik och statistik ligger i regel mer i nivå med dem som studerat humanistiska ämnen – båda ligger lägre än för ingenjörer eller IKT-specialister.

Det är fortfarande långt ifrån en jämn könsfördelning inom vissa studieområden, särskilt inom gymnasiala yrkesutbildningar. Könsfördelningen blir jämnare på eftergymnasial nivå, även om fortfarande bara en av fyra nya studenter inom ingenjörsvetenskap, tillverkning och bygg är kvinna. Å andra sidan är nästan tre av fyra nya studenter inom hälsa och välfärd kvinnor. Inom andra områden – t.ex. företagsekonomi och juridik eller naturvetenskap, matematik och statistik – råder en nästan jämn könsfördelning bland nya studenter.

Vuxna är i regel mer välutbildade idag, men vissa släpar fortfarande efter

Sedan år 2000 har arbetsstyrkan i OECD-länderna och dess partnerländer blivit mer välutbildad. År 2000 var gymnasieutbildning de flesta unga vuxnas högsta utbildningsnivå. Idag har de flesta 25–34-åringar en eftergymnasial examen. Andelen unga vuxna med enbart grundskoleutbildning har också minskat i de flesta OECD-länder och partnerländer. Genomsnittet i OECD-länderna hade år 2016 minskat till 16 %. Trots att allt fler vuxna studerar på gymnasienivå har många fortfarande svårt att avsluta studierna. Bland länder med statistik för enskilda studenter hade ca 25 % av de antagna studenterna inte tagit examen inom två år från programmets teoretiska slutdatum. Fyra av fem av dessa studenter är inte längre inskrivna i utbildningssystemet. Detta är en stor förlust. Bland unga vuxna (25–34-åringar) som inte gått ut gymnasiet är arbetslösheten nästan 17 %, vilket kan jämföras med 9 % för dem som gått ut gymnasiet.

Vuxna med eftergymnasial examen har stor avkastning på sin investering. De har 10 procentenheters större chans att få jobb och kommer i genomsnitt att tjäna 56 % mer än dem med enbart gymnasieexamen. De återhämtar sig också snabbast efter en lågkonjunktur. Sysselsättningsgraden bland unga vuxna med eftergymnasial examen är nu tillbaka på samma nivå som före krisen, medan den fortfarande är lägre för dem som saknar gymnasieexamen. Vuxna med eftergymnasial utbildning drabbas inte heller lika ofta av depression som dem med lägre utbildning. Därför väljer allt fler unga vuxna att studera vidare för att förbättra sina kvalifikationer i stället för att ge sig ut på arbetsmarknaden direkt efter grundskolan. Mellan år 2000 och år 2016 ökade andelen 20–24-åringar som fortfarande studerade med 10 procentenheter, medan andelen förvärvsarbetande minskade med 9 procentenheter.

De totala utgifterna för högre utbildning har ökat snabbare än antalet nya studenter

Utgifterna har ökat i mycket snabbare takt än antalet nya studenter på alla utbildningsnivåer, särskilt inom högre utbildning. Satsningarna på grundskolor, gymnasieskolor och eftergymnasiala utbildningsanstalter vid sidan om universitet och högskolor ökade med 4 % mellan 2010 och 2014, även om antagningen av nya studenter minskade något under samma period. Däremot ökade de totala utgifterna för universitet och högskolor mer än dubbelt så mycket som antagningen av nya studenter under samma period, vilket återspeglar statens och samhällets höga prioritering av högre utbildning.

Samtidigt som de offentliga utgifterna för skolor och lärosäten på alla nivåer har ökat markant har de inte hållit jämna steg med den genomsnittliga BNP-ökning som ägt rum i OECD-länderna mellan 2010 och 2014. Detta innebär att de offentliga utgifterna för lärosäten, räknat som andel av BNP, har minskat med 2 % under samma period. Av de totala offentliga utgifterna minskade också andelen offentliga utgifter som satsades på utbildning på alla nivåer mellan 2010 och 2014 i hälften av OECD-länderna.

Andelen offentligt finansierad utbildning är betydligt högre för obligatorisk utbildning än för högre utbildning. Samtidigt som den offentliga sektorn fortfarande står för 91 % av finansieringen på grundnivå, gymnasial nivå och eftergymnasial nivå vid sidan om universitet och högskola står den bara för 70 % av de totala utgifterna på universitets- och högskolenivå, och låter hushållen stå för resten av notan. Andelen offentligt finansierade utbildningsinstitutioner har i regel varit relativt oförändrad mellan 2010 och 2014 på alla utbildningsnivåer.

Läraryrket lider av en svag löneutveckling och en allt högre genomsnittsålder

Lärarna är ryggraden i utbildningssystemet. Trots det framstår läraryrket som allt mindre lockande för unga studenter. Lärarkåren blir också allt äldre, särskilt på högre utbildningsnivåer. I OECD-länderna var i genomsnitt 33 % av gymnasielärarna minst 50 år gamla år 2015, vilket är en ökning med 3 procentenheter sedan 2005. Dessutom är läraryrket fortfarande till stor del ett kvinnodominerat yrke i OECD-länderna, där i genomsnitt sju av tio lärare är kvinnor. Könsfördelningen blir dock jämnare på högre utbildningsnivåer – medan 97 % av förskollärarna är kvinnor utgör de endast 43 % av lärarna vid universitet och högskolor.

Lärarnas löner är låga jämfört med andra heltidsarbetande arbetstagare med likvärdig utbildning. Detta är ett av de största skälen till att det är svårt att locka ungdomar till läraryrket. Samtidigt som lönerna blir högre ju högre upp i utbildningssystemet man kommer ligger de fortfarande bara på mellan 78 % och 94 % av lönerna för heltidsarbetande arbetstagare med högre utbildning. Lågkonjunkturen 2008 hade en direkt påverkan på lärarlönerna, som antingen frystes eller sänktes i vissa länder. Mellan 2005 och 2015 sjönk de föreskrivna lärarlönerna i reella termer i en tredjedel av de länder och ekonomier som har statistik för detta.

Andra iakttagelser

På grund av att de offentliga investeringarna i förskolan är lägre är en betydligt högre andel barn inskrivna i privata förskolor än i privata grundskolor och gymnasieskolor.

Teoretiska gymnasieprogram är populärare än yrkesinriktade program. 37 % av alla 15–19-åringar är inskrivna på teoretiska gymnasieprogram, jämfört med 25 % på yrkesprogrammen, även om yrkesprogrammen utgör en viktig del i utbildningssystemen i många länder.

Många studenter får ekonomiskt stöd för att kunna betala de höga undervisningsavgifter som tas ut av vissa lärosäten. Minst 75 % av studenterna i Australien, Storbritannien och USA finansierar sina studier med offentliga lån eller stipendier/bidrag.

Mer än hälften av de länder och ekonomier som har statistik för detta har antagningssystem där studenter antas till offentliga och/eller privata lärosäten utan meritprövning. Nationella/centrala prov i slutet av gymnasiestudierna, samt intagningsprov till universitet och högskolor, används oftast vid antagning till grundutbildningar vid universitet och högskolor.

© OECD

Denna sammanfattning är inte en officiell OECD-översättning.

Reproduktion av denna sammanfattning är tillåten, om OECD:s upphovsrätt och publikationens titel på originalspråket nämns.

Flerspråkliga sammanfattningar är översatta utdrag ur OECD-publikationer, som ursprungligen publicerats på engelska och franska.

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD (2017), *Education at a Glance 2017: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2017-en